

Det Politisk-Økonomiske Udvalg,
PØU alm. del - Bilag 144,
Socialudvalget (2. samling)
SOU alm. del - Bilag 395
Offentligt

FOLKETINGETS
ØMBUDSMAND

Første redegørelse om ligebehandling af handicappede

Kan en kørestolsbruger selvhjulpen komme til en superligakamp? Hvad er blindes vilkår på jernbanestationer? Kan der kompenseres så en svært ordblind kan opnå ansættelse? Har bevægelseshæmmede mulighed for at komme ind i offentlige kontorbygninger og i byrådssalene?

Disse og andre spørgsmål kan man få svar på i den netop offentliggjorte ombudsmandsredegørelse om arbejdet med ligestilling af handicappede.

"Det er mit håb at redegørelsen kan være med til at skabe opmærksomhed omkring ligebehandling af handicappede. Samtidig er jeg ikke i tvivl om at de mange samarbejdspartnere som vi har i dette arbejde vil have stor glæde af en samlet fremstilling – også til inspiration til at fortsætte ligebehandlingsarbejdet," siger Folketingets Ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen.

I redegørelsen kan man bl.a. læse om de initiativer som er iværksat på handicapområdet af forskellige ministerier og styrelser, og som Folketingets Ombudsmand løbende følger op på. Der er f.eks. tale om handicaptilgængelighed til samtlige landets DSB-stationer, om tilgængelighed til offentlige bygninger som f.eks. rådhus, biblioteker og læreanstalter, til landets kirker og kirkegårde, om beskæftigelsesinitiativer i forhold til hørehæmmede, blinde, svagtseende personer med epilepsi og personer med psykiske funktionsnedsættelser.

Man kan også få et overblik over de egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner som Folketingets Ombudsmand sammen med en kørestolsbruger gennemfører af offentlige bygninger. Samt over inspektioner af landets psykiatriske afdelinger og af sociale og psykiatriske bosteder. Endelig kan man læse om nogle af de konkrete sager som Folketingets Ombudsmand behandler på dette område efter klage, eller efter at ombudsmanden på eget initiativ har rejst sagen.

Der er tale om den første ombudsmandsredegørelse om ligebehandling af handicappede. Det er tanken i fremtiden at udsende en årlig opfølgingsrapport om ombudsmandens arbejde på området.

Læs redegørelsen [her](#).

Yderligere oplysninger kan fås hos ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen, på mobil nr. 40 43 45 43 eller inspektionschef Lennart Frandsen på mobil nr. 30 92 90 93.

Folketingets Ombudsmand er nedsat for at kontrollere statslige og kommunale myndigheder og andre offentlige forvaltningsmyndigheder. Han er valgt af Folketinget og kan således ikke behandle sager vedrørende Folketinget, ligesom han heller ikke kan behandle klager over landets domstole. Ombudsmanden kan behandle klager over forvaltningsmyndighederne, men han kan også tage sager op på eget initiativ.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Folketingets Ombudsmands arbejde på området	2
3. Behandlingsmåder.....	3
4. Generelle undersøgelser	3
5. Møder	9
6. Kulturarvsstyrelsen	10
7. Egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner	11
8. Inspektionsvirksomhed bortset fra de egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner	11
9. Konkrete sager	12
10. Virkningen af ombudsmandens indsats	14
11. Underretning.....	15

1. Indledning

Den 26. marts 2007 besvarede jeg et spørgsmål af 28. februar 2007 fra Folketingets Retsudvalg (REU alm.del 241) om Folketingets Ombudsmands arbejde for så vidt angår ligebehandling af handicappede. I besvarelsen henviste jeg til at jeg ved den offentlige høring den 8. november 2006 med Folketingets Retsudvalg oplyste at jeg havde besluttet for fremtiden – og første gang for 2007 – at afgive en årlig redegørelse til Folketinget om Folketingets Ombudsmands arbejde på grundlag af beslutningsforslag (B 43). Ved denne beslutning bad Folketinget Folketingets Ombudsmand om at "følge udviklingen i ligebehandlingen og eventuelt meddele påtale hvor dette er muligt inden for ombudsmandens kompetence."

2. Folketingets Ombudsmands arbejde på området

I Folketingets Ombudsmands beretning for 2006, s. 682, er der kort redegjort for embedets arbejde vedrørende ligebehandling af handicappede på følgende måde:

"Der er primært tale om at Folketingets Ombudsmand i overensstemmelse med den ovennævnte folketingsbeslutning søger at foretage en overordnet overvågning af området på forskellige måder. Der er rejst flere generelle egen drift-sager på området, bl.a. om individuelle kørselsordninger, om tilgængeligheden til samtlige DSB-stationer mv., om tilgængeligheden i kriminalforsorgens institutioner og om tilgængeligheden til kirker. Og der er et løbende samarbejde med Center for Ligebehandling af Handicappede og De Samvirkende invalideorganisationer.

Der er også gennemført egen drift-undersøgelser af et antal byggesager fra Nyborg og Herlev kommuner (de kommunale dispensationer fra handicaptilgængelighedskrav, herunder i kommunens eget byggeri).

I forbindelse med den almindelige inspektionsvirksomhed er opmærksomheden også rettet mod handicaptilgængelighed. Specielt de gennemførte egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner har ført til konkrete resultater og en øget opmærksomhed om disse spørgsmål.

Fra 2007 vil Folketingets Ombudsmand afgive en årlig redegørelse til Folketinget om hvad Folketingets Ombudsmand har foretaget sig på grundlag af folketingsbeslutningen af 2. april 1993. Redegørelsen vil blive offentliggjort bl.a. på Folketingets Ombudsmands hjemmeside og i årsberetningen"

3. Behandlingsmåder

Folketingets Ombudsmands arbejde på området vedrørende ligebehandling af handicappede sker på mange forskellige måder: ved behandlingen af konkrete klagesager, ved behandlingen af konkrete sager rejst af egen drift, ved egen drift-sager af mere generel karakter, ved inspektioner, ved kontakter til handicaporganisationer, ved kontakter med offentlige myndigheder, ved almindelig medfølgen på området og ved foredragsvirksomhed. Hertil kommer egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner af offentlige bygninger.

4. Generelle undersøgelser

A: I 2002 iværksatte Folketingets Ombudsmand en undersøgelse i forhold til Transport- og Energiministeriet [nu Transportministeriet] af handicaptilgængeligheden til samtlige landets DSB-stationer. I tilslutning til undersøgelsen har ministeriet løbende underrettet ombudsmanden om forbedringerne på området.

I de to seneste tilbagemeldinger har Transportministeriet bl.a. oplyst:

- at DSB har udarbejdet en vejledning for forkantsmarkeringer (af trapper) som nu skal indgå som en del af grundlaget i DSBs løbende ombygnings- og moderniseringsprojekter. Hovedprincippet for forkantsmarkeringer af trapper er nu at der skal være fuld markering af øverste og nederste trin samt en 600 mm. markering i begge sider af øvrige trappetrin,
- at der som led i renoveringen/ombygningen af København H er gennemført en sænkning af perronhøjden til 55 cm. for 2 perroner,
- at repræsentanter for DSBs handicappanel har været på besigtigelsestur på to stationer der er teststationer for "rejsekortet". Formålet med turen var dels at sikre at synshandicappede kunder kan finde tjekekortet ind og -ud, dels at få bekræftet at placeringen heraf falder naturligt ind i gangmønstret til og fra stationen,
- at repræsentanter fra Dansk Blindesamfund deltager i testen af rejsekortudstyret,
- at Banedanmark har skiftet informationsskærme på København Hs spor 3, 4, 5 og 6 til nye og større skærme. Samtidig er højtalerne i forhallen blevet udskiftet,
- at Banedanmark har besluttet hvad den bevilgede handicappulje på 27 mio. kr skal anvendes til. Der er således afsat 3 mio. kr. til opgradering

og etablering af i alt 16 informationsskærme for blinde og synshandicappede ud over de midler der er afsat hertil med "Aftale om trafik for 2007". Alt i alt vil opgraderingen og etableringen af informationsskærme for blinde og synshandicappede ske på 29 stationer. Der er afsat 17 mio. kr. til at hæve perron 2 på Vejle Station, og der er afsat 7 mio. kr. til etablering af to elevatorer på Sorø Station,

- at Banedanmark vil gennemføre vedligeholdelsesarbejder af perroner på udvalgte stationer i perioden juni - oktober 2008,
- at der i forbindelse med nyetablering eller fornyelse af perroner vil blive etableret ledelinjer for blinde og svagtseende,
- at der i DSBs nye Kort&Godt butikker er lagt vægt på følgende tilgængelighedskrav: Let adgang for alle til butikken, klare markeringer af butikkens indgang/udgang, ledelinje fra indgang til 1. salgsplads samt teleslynge ved samme salgsplads,
- at der i perioden 1. januar 2007 til 1. august 2007 er etableret Kort&Godt butikker på Kolding og Horsens stationer. På S-banen er der etableret Kort&Godt butikker på Sjælør og Farum S-togsstationer,
- at vejledninger for udendørs og indendørs ledelinjer nu indgår som en del af grundlaget i DSBs løbende ombygnings- og moderniseringsprojekter, og
- at DSB har indbygget nye handicapramper ved adgangsdørene til fleksarealet i 83 nye togsæt.

B: Før kommunalreformens ikrafttræden den 1. januar 2007 rettede Folkeetingets Ombudsmand henvendelse til sammenlægningsudvalgene i de nye kommuner om at kommunens opmærksomhed skulle være rettet mod tilgængelighed mv. ved nybygninger, valg eller indretning af de nye råduse mv. Erhvervs- og Byggestyrelsen har gennemført en undersøgelse vedrørende tilgængeligheden til råduse og jobcentre og har konstateret at 22 pct. af borgerne er afskåret fra – i fuldt omfang – at deltage i eller overvære byråds- og udvalgsmøder. Ombudsmanden har bedt om løbende at blive underrettet af styrelsen om hvad der sker som følge af den nævnte undersøgelse.

I de to seneste tilbagemeldinger har Erhvervs- og Byggestyrelsen bl.a. oplyst:

- at der i satspuljeforliget 2006 er afsat 30 mio. kr. til en tilgængelighedspulje fordelt på 20 mio. kr. i 2007 og 10 mio. kr. i 2008. Der kan fra denne pulje søges om 25 pct. medfinansiering til konkrete initiativer til forbedring af tilgængelighed til eksisterende offentlige bygninger

med borgerrettet service som f.eks. rådhus og jobcentre. De kommunale handicapråd skal høres om de ansøgninger som kommunerne indsender.

- at styrelsen har foretaget en solid informationsindsats for at informere om puljen. Dette er bl.a. sket ved annoncering af landsdækkende dagblade og ved direkte henvendelse til samtlige kommuner, borgmestre, regioner og kommunale handicapråd,
- at styrelsen ved udløbet af ansøgningsfristen for den første ansøgningsrunde havde modtaget 67 ansøgninger med et samlet ansøgt beløb på 18 mio. kr.,
- at kommunale, regionale og andre offentlige institutioner har fået tilbud om at modtage en medfinansieret tilgængelighedsrådgivning fra Statens Byggeforskningsinstitut. Medfinansieringen ydes med 50 pct. af maksimum 25 timers rådgivning, og
- at Økonomi- og Erhvervsministeren i et samråd den 22. februar 2007 oplyste at der vil blive igangsat en ny tilgængelighedsundersøgelse i 2008 når tilgængelighedspuljen er udmøntet.

C: Kirkeministeriet har – efter Folketingets Ombudsmands anmodning – løbende underrettet ombudsmanden om arbejdet med tilgængeligheden til folkekirkens bygninger og kirkegårde, herunder om konkrete tiltag som arbejdet fører til.

I de to seneste tilbagemeldinger har Kirkeministeriet bl.a. oplyst:

- at ministeriet i samarbejde med Statens Byggeforskningsinstitut har lavet en hjemmeside (www.tilgaengelighed.km.dk) som især retter sig til menighedsrådene. Siden indeholder 1) en checkliste for handicaptilgængelighed til eksisterende bygninger og anlæg til brug ved de årlige syn samt ved provstesyn, 2) en anvisning med lovkrav og anbefalinger til brug ved nybygning, ombygning, drift- og vedligeholdelsesarbejder, 3) en oversigt over lovgivning, standarder og vejledninger på tilgængelighedsområdet med henvisninger til handicaporganisationer, videnscentre og andre aktører samt 4) information om muligheden for at søge midler fra satspuljen til tilgængelighedsprojekter og 5) information om at Statens Byggeforskningsinstitut yder specifik rådgivning til menighedsråd om handicaptilgængelighed til kirker og kirkegårde,
- at ministeriet har udgivet en brochure om tilgængelighed i folkekirken,
- at ministeriet i bekendtgørelse nr. 1238 af 22. oktober 2007 har angivet tilgængelighed for mennesker med handicap som et særligt område der skal indgå i provstesynet,

- at det ved lov nr. 75 af 13. februar 2008 er blevet muligt at brevstemme elektronisk ved valg til menighedsråd, og
- at Kirkeministeriet har adskillige tiltag på området under udvikling.

D: Slots- og Ejendomsstyrelsen har – efter Folketingets Ombudsmands anmodning – løbende underrettet ombudsmanden om arbejdet med tilgængeligheden til de ejendomme som styrelsen administrerer på vegne af staten.

I de to seneste tilbagemeldinger har styrelsen bl.a. oplyst:

- at der i forbindelse med ombygning af den bygning hvor Told- og Skatteregion, Frederikshavn har adresse, er etableret niveaufri adgang til bygningen fra et gårdrum. Inde i bygningen er der blevet lavet niveaufri adgang så man via lift kan komme videre til stueetagen,
- at der i Sct. Annæ Palæ på Landegreven i København er etableret niveaufri adgang fra p-pladsen i gården til 3. sal herunder automatiske døråbnere. I kontorets område er adgangen forbedret til alle lokaler ved at fjerne dørtrin, og endelig er der blevet indrettet et handicптоilet inden for kontorområdet,
- at der i forbindelse med ombygning af Kredsretten i Nuuk er etableret niveaufri adgang ved indgangspartiet samt et handicптоilet ved receptionen,
- at der er blevet etableret en ny handicapelevator i Socialministeriet (nu Velfærdsministeriet),
- at der er skabt fuld adgang til centraladministrationens fælles ministerielle bygning, og at der i denne bygning også er etableret en handicapelevator samt handicптоiletter på alle etager,
- at der på Kronborg Slot er indrettet et konferencecenter som er udstyret med en digital platform der giver mulighed for tilslutning af hjælpemidler for bl.a. syns- og hørehandicappede. Der er også på slottet fokuseret på lys, lyd og let forståelige tekster for at tilgodese et større publikums behov,
- at styrelsen i samarbejde med Statens Byggeforsknings Institut er ved at få udarbejdet en tjekliste til brug for bygge- og anlægsarbejder. Tjeklisten, som skal udleveres med udbudsmaterialet, kommer til at indeholde alle nødvendige punkter for god adgang til bygninger og anlæg i forhold til gældende lovgivning, og

- at styrelsen i lejekontrakterne vedrørende retterne i Esbjerg, Hillerød, Næstved, Horsens, Helsingør, Sønderborg, Hjørring og Lyngby har fået indarbejdet henvisninger til de regler der gælder ved ombygning af eksisterende byggeri.

E: Erhvervs- og Byggestyrelsen har – efter Folketingets Ombudsmands anmodning – løbende underrettet ombudsmanden om status for hvilke initiativer der er blevet taget til opfølgning på regeringens handicappolitiske handlingsplan.

I den seneste tilbagemelding har styrelsen bl.a. oplyst følgende fra det nuværende Transportministeriums område:

- at Transportministeriet har et pilotprojekt – vedrørende mulighederne for at forbedre blinde og svagtseendes transportmuligheder – under forberedelse. 3 mio. kr. fra satspuljen er afsat hertil, og
- at Transportministeriet er i gang med at udarbejde en handicappolitik på transportområdet med fokus på de hensyn der løbende bør tænkes ind i planlægningen af den offentlige service på transportområdet.

I den seneste tilbagemelding har styrelsen bl.a. oplyst følgende fra Beskæftigelsesministeriets område:

- at Arbejdsmarkedsstyrelsen i forbindelse med ansøgningsrunden medio 2006 (til puljen til beskæftigelsesinitiativer i forhold til handicappede) modtog 39 ansøgninger til en samlet sum af 46 mio. kr. Der blev samlet bevilget projekter for i alt 16.098.228 kr.,
- at der i ansøgningsrunden 2007 var fokus på fire målgrupper som ville få særlig prioritet ved tildelingen af midler til beskæftigelsesinitiativer i forhold til handicappede. De fire målgrupper var: døve/hørehæmmede, blinde og svagtseende, personer med epilepsi samt personer med psykiske funktionsnedsættelser,
- at der i årene 2007-2010 oprettes et vidensnetværk om forskellige handicapgrupper i regi af De Samvirkende Invalideorganisationer (nu Danske Handicaporganisationer). Netværket, som tænkes brugt af bl.a. jobcentre, skal skabe et kraftcenter med anvendelsesorienteret viden om specialiserede og komplicerede handicap og om mulighederne i forhold til beskæftigelse,
- at lov om kompensation til handicappede i erhverv mv. er blevet ændret således at personer med psykisk funktionsnedsættelse nu får mulighed for støtte til en personlig assistance efter samme regler som personer med et fysisk handicap,

- at der er igangsat et forsøg med bevilling af sociale mentorer til personer der har en midlertidig sindslidelse. Der er reserveret 4 mio. kr. til dette forsøg,
- at der i beskæftigelsesstrategien er iværksat yderligere et forsøg med udvikling af et bevis til personer med handicap. Beviset skal beskrive tydeligt at en person f.eks. er visiteret til et fleksjob og hvilke skånebehov der kan være behov for ved en ansættelse. Der var afsat ca. 2 mio. kr. til dette forsøg, og
- at ledige personer der er læse/stavesvage bliver screenet for om de er læse/stavesvage og efterfølgende tilbudt et forløb hvor deres færdigheder bliver opgraderet. Der er reserveret ca. 15 mio. kr. til dette projekt.

I den seneste tilbagemelding har styrelsen bl.a. oplyst følgende fra Undervisningsministeriets område:

- at også handicappede elever skal deltage i de obligatoriske afgangsprøver ved afslutningen af 9. klasse. Ministeriet har i forbindelse hermed udgivet et inspirationsmateriale om tilrettelæggelse af folkeskolens afgangsprøve for elever med handicap,
- at der ved lov er skabt uddannelses tilbud til unge udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov. Der er afsat 253 mio. kr. (i perioden 2007-2010) til dette,
- at der er skabt mulighed for at uddannelsesinstitutionerne selv – elektronisk – kan opdatere/indberette oplysninger om institutionens fysiske tilgængelighed,
- at der er sket en lovændring i lov om specialpædagogisk støtte ved videregående uddannelser således at begrænsningerne af de specialpædagogiske støtteformer til obligatoriske praktikperioder og studierejser i udlandet er lempet. Dette betyder at alle støtteformer nu kan tildeles, dog svarende til det niveau hvor støtte er eller ville være givet ved uddannelse her i Danmark.

I den seneste tilbagemelding har styrelsen bl.a. oplyst følgende fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings område:

- at ministeriet vil videreudvikle hjemmesiden www.adgangforalle.dk til en platformsuafhængig løsning. Der er afsat 0,2 mio. kr. til dette,
- at ministeriet vil indføre obligatoriske krav om at retningslinjerne for tilgængelighed i forbindelse med omfattende opdateringer og etableringer af nye hjemmesider, skal overholdes,

- at der er afsat 0,2 mio. kr. til udarbejdelse af en vejledning om fortolkningen af de nævnte retningslinjer, og
- at der fra 2008 skal ske en årlig måling af status for tilgængeligheden på offentlige hjemmesider. Der er afsat 0,3 mio. kr. om året til dette.

I den seneste tilbagemelding har styrelsen bl.a. oplyst følgende fra det nuværende Velfærdsministeriums område:

- at der på området for beskyttet beskæftigelse var taget initiativ til at udmelde yderligere en ansøgningspulje på 8 mio. kr. til kommunale udviklingsprojekter,
- at der planlægges et forskningsprojekt om beskyttet beskæftigelse,
- at en ny bekendtgørelse om tilbagebetalingspligt i forhold til boligindretning er trådt i kraft,
- at udlandsbekendtgørelsen er blevet revideret, og
- at der er udsendt nye skemaer vedrørende evaluering af funktionsevne-metoden.

5. Møder

Der afholdes regelmæssige møder mellem Folketingets Ombudsmand og organisationer og myndigheder vedrørende spørgsmål om ligebehandling af handicappede.

Der er således afholdt møder med Center for Ligebehandling af Handicappede den 28. marts 2007 og den 8. november 2007. Centeret, der er en selvejende statslig institution under Velfærdsministeriet, modtager løbende orientering om sager som kan have interesse for centeret. På møderne sker der en gensidig orientering om hvad henholdsvis centeret og Folketingets Ombudsmand foretager sig på området, og det aftales i hvilket omfang der er behov for at centeret eller Folketingets Ombudsmand foretager sig noget.

Der er holdt møde med Danske handicaporganisationer (tidligere De samvirkende Invalideorganisationer) den 29. oktober 2007. Under disse tilbagevendende møder med Danske Handicaporganisationer udveksles der erfaringer, og i et vist omfang kommer DH med opfordringer til Folketingets Ombudsmand om at iværksætte undersøgelser af nærmere angivne forhold.

Fra Erhvervs- og Byggestyrelsen holder Folketingets Ombudsmand sig som nævnt under punkt 4E løbende orienteret om hvad der sker med 32 initiativer som regeringen har iværksat, eller planlægger at iværksætte, på handicapområdet. Jeg henviser her til rapporten "Lige muligheder for handicappede – nye indsatsområder" fra år 2000 som er udarbejdet af regeringens ministerudvalg for handicapområdet.

Folketingets Ombudsmand søger at holde sig orienteret om den løbende debat på handicapområdet. Det sker bl.a. ved deltagelse i konferencer og ved abonnement på relevante tidsskrifter mv. Forhold omtalt i disse tidsskrifter samt andre medier kan give anledning til at Folketingets Ombudsmand rejser sager af egen drift.

FN's handicapkonvention har givet anledning til at Udenrigsministeriets chefforhandler har redegjort for konventionen på et møde med medarbejdere hos Folketingets Ombudsmand, og den 11. maj 2007 har landsdommer Holger Kallehauge, som har deltaget i arbejdet med konventionens tilblivelse, redegjort for konventionen ved et seminar for alle medarbejdere ved embedet.

Folketingets Ombudsmand har den 25. september 2007 overfor Indenrigsministeriet rejst spørgsmål i forhold til artikel 29 i konventionen, bl.a. om handicappedes mulighed for hemmeligt at afgive stemme ved f.eks. Folketingsvalg og kommunevalg.

Velfærdsministeriet har den 29. maj 2008 oplyst at ministeriet er ved at udarbejde et udkast til et lovforslag om ændring af lov om valg til Folketinget mfl. som ændrer reglerne om adgang til hjælp til stemmeafgivningen. Lovforslaget vil bl.a. indebære at alle vælgere der har behov for hjælp ved stemmeafgivningen, i fremtiden vil få ret til at modtage hjælp fra en personlig valgt hjælper, dog under den betingelse at der tillige medvirker en myndighedsperson for at modvirke valgtryk.

6. *Kulturarvsstyrelsen*

I forbindelse med flere undersøgte sager er der opstået spørgsmål om Kulturarvsstyrelsens holdning til at der foretages forbedringer/forandringer af handicaptilgængeligheden i fredede offentlige bygninger. Dette førte til at Folketingets Ombudsmand i november 2005 afholdt møde med Kulturarvsstyrelsen for nærmere at få afklaret styrelsens holdning til dette spørgsmål. Der blev ved den lejlighed indgået en aftale med styrelsen om at Folketingets Ombudsmand løbende modtager underretning i de tilfælde hvor Kulturarvsstyrelsen modsætter sig forandringer/forbedringer af handicaptilgængeligheden til fredede offentlige bygninger.

Der er i 2007 ikke modtaget sådanne underretninger fra Kulturarvsstyrelsen.

7. *Egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner*

Der har siden år 2000 af Folketingets Ombudsmand været foretaget i alt 18 egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner. Inspektionerne fordeler sig således:

Rådhus/amtsgårde:	5
Kirker, kapeller og kirkegårde:	3
Universiteter:	2
Sygehuse:	1
Museer:	1
Biblioteker:	2
Musikhuse:	1
Svømmecenter:	1
Fodboldstadion:	1
Isstadion:	1

I inspektionerne deltager en kørestolsbruger således at det reelle behov for ændringer af bygninger mv. kan afdækkes. Ved inspektionerne er det navnlig den fysiske tilgængelighed opmærksomheden er rettet mod. Der foretages dog også undersøgelser i relation til andre handicap (f.eks. synsnedsættelse og hørenedsættelse) under inspektionerne.

I 2007 blev et fodboldstadion og et isstadion inspiceret.

Ud over de konkrete resultater af de foretagne inspektioner er det ønsket at der ved disse inspektioner og ved offentliggørelse af inspektionsrapporterne skabes en sådan opmærksomhed om området at inspektionerne får en afsmittende betydning for andre myndigheder inden for de samme områder. Dette søges også opnået ved udsendelse af pressemeddelelser og ved kontakt til relevante tidsskrifter.

Folketingets Retsudvalg bliver som bekendt løbende orienteret om inspektionsrapporterne og opfølgingsrapporterne, og rapporterne bliver som nævnt offentliggjort løbende på Folketingets Ombudsmands hjemmeside.

8. *Inspektionsvirksomhed bortset fra de egentlige handicaptilgængelighedsinspektioner*

Ved alle inspektioner af offentlige bygninger (for eksempel fængsler, arresthuse og sociale bosteder) er opmærksomheden også rettet mod han-

dicaptilgængelighedsspørgsmålet. Det vil typisk kun fremgå udtrykkeligt af rapporten om inspektionen hvis forholdene er kritisable.

Ved kommuneinspektioner er det som et led i inspektionen indgået at undersøge den fysiske tilgængelighed til en eller flere af kommunens bygninger hvor der er offentlig adgang.

Folketingets Ombudsmand har siden embedets oprettelse foretaget inspektioner af psykiatriske afdelinger. Inspektionsvirksomheden er efter den 1. januar 1997 blevet væsentligt forøget også på dette område. Der er således siden den 1. januar 1997 gennemført 32 inspektioner af psykiatriske afdelinger, 4 af psykiatriske bosteder og 4 af distriktspsykiatrien. Erfaringer fra sådanne inspektioner blev videreformidlet til det daværende Indenrigs- og Sundhedsministerium i forbindelse med det forberedende arbejde med revisionen af psykiatriloven der trådte i kraft den 1. januar 2007.

Også sociale bosteder er i et vist omfang blevet inspiceret siden embedets oprettelse, og inspektionsvirksomheden på dette område er også blevet øget efter den 1. januar 1997, hvor der er foretaget inspektioner af 17 sociale bosteder. Inspektionerne er sket på steder hvor beboerne har svære handicap, og således at bosteder er blevet inspiceret bl.a. med henblik på at påse at de enkelte amter og kommuner levede op til tilsynsforpligtelsen efter den dagældende bestemmelse i retssikkerhedslovens § 39 (nu § 16 i retssikkerhedsloven for så vidt angår kommunerne og § 5, stk. 7, i den nye servicelov (lovbekendtgørelse nr. 58 af 18. januar 2007) for så vidt angår regionerne).

9. *Konkrete sager*

Folketingets Ombudsmand behandler et stort antal konkrete sager der i videste forstand angår spørgsmålet om ligebehandling af handicappede. Nedenfor er omtalt 3 konkrete sager som mere specifikt angår dette spørgsmål. Sagerne har været behandlet i tiden efter den sidst afgivne redegørelse (den 26. marts 2007).

A: En døv kvinde søgte om økonomisk hjælp til sammen med sin mindreårige, hørende datter at deltage i et familiekursus for døve familier med hørende børn. De sociale myndigheder afslog at bevilge merudgiftsydelse efter § 100 i lov om social service. Afslaget var begrundet med at den døve kvinde ikke var omfattet af den personkreds som kunne få hjælp til dækning af nødvendige merudgifter efter bestemmelsen. Center for Døve – som repræsenterede kvinden – pegede på at afgørelsen ville betyde at voksne døve uden anden funktionsnedsættelse end hørehandicappet, reelt ville være afskåret fra at få dækket merudgifter. Ombudsmanden kunne ikke kritisere afgørelserne i sagen eller den administrative praksis som afgørelserne var udtryk for. Ombudsmanden mente dog at der bestod en vis

tvivl om hvorvidt den fastlagte praksis var helt i overensstemmelse med intentionerne med merudgiftsbestemmelsen, og at der også var en vis usikkerhed om hvordan den fastlagte praksis harmonerede med kompensationsprincippet. Ombudsmanden orienterede derfor – på baggrund af den konkrete sag – Folketingets Retsudvalg, Folketingets Socialudvalg og velfærdsministeren om den gældende retstilstand som følge af administrativ praksis vedrørende personkredsen i servicelovens § 100.

Det følger af kompensationsprincippet at personer med handicap i videst muligt omfang skal kompenseres for følgerne af deres handicap/funktionsevnedssættelse og herigennem så vidt muligt stilles lige med andre borgere.

B: Bekendtgørelse nr. 179 af 13. marts 2008 om compensation til handicappede i erhverv m.v. indeholder regler om fortrinsadgang for handicappede. En offentlig myndighed er bl.a. forpligtet til at give en handicappet ansøger en bevilling til en ledig studeplads hvis ansøgeren efter myndighedens vurdering er lige så kvalificeret som de øvrige ansøgere. I en sag havde en kommune vedtaget retningslinjer for tildeling af studepladser til salg af juletræer hvorefter kommunen trak lod mellem ansøgerne hvis kommunen modtog mere end én ansøgning for et givet areal.

Efter ombudsmandens opfattelse kunne kommunen ikke anvende retningslinjerne uden væsentlige modifikationer i bl.a. sager hvor der forelå en ansøgning fra en ansøger der er handicappet. Ombudsmanden udtalte at en myndighed, når den fastlægger retningslinjer for behandlingen af en bestemt type af sager, bør sikre sig at retningslinjerne stemmer overens med lovgivningen. Ombudsmanden henstillede at kommunen reviderede retningslinjerne.

C: Loven om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv. (lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005) bestemmer at en arbejdsgiver ikke må forskelsbehandle lønmodtagere eller ansøgere til ledige stillinger ved ansættelse, afskedigelse, forflyttelse, forfremmelse eller med hensyn til løn- og arbejdsvilkår. Desuden skal en arbejdsgiver træffe de foranstaltninger der er hensigtsmæssige i betragtning af de konkrete behov for at give en person med handicap adgang til beskæftigelse, til at udøve beskæftigelse eller have fremgang i beskæftigelse, eller for at give en person med handicap adgang til uddannelse. Det gælder dog ikke hvis arbejdsgiveren derved pålægges en uforholdsmæssig stor byrde.

Det betyder at en ansøger med handicap skal vurderes på lige fod med andre ansøgere. Det springende punkt i forhold til en eventuel ansættelse er om den tilpasning arbejdsgiveren skal foretage, vil være urimelig byrdefuld.

Ombudsmanden tog i en konkret sag stilling til om en offentlig myndighed var berettiget til at afslå at ansætte en ordblind person som – bortset fra ordblindheden – havde de nødvendige kvalifikationer til at bestride jobbet. Der var imidlertid mange vanskeligheder forbundet med at tilpasse myndighedens it-system sådan at der kunne bruges særlige staveprogrammer mv. Derfor var der ikke grundlag for at antage at forskelsbehandlingsloven var overtrådt. Ombudsmanden henstillede dog at myndigheden ved fremtidige ændringer af sit it-system undersøgte om der var mulighed for at indlægge et program som kunne hjælpe ordblinde medarbejdere. Dette ville være bedst stemmende med hensigten bag loven.

10. *Virkingen af ombudsmandens indsats*

Som bekendt findes der ikke i ombudsmandsloven særlige regler for ombudsmandens behandling af sager og spørgsmål som angår ligebehandling af handicappede. Sager og spørgsmål herom behandles således efter de regler der i almindelighed gælder for ombudsmandens virksomhed.

Navnlig på baggrund af at ombudsmandens udtalelser ikke er retligt bindende, lægger ombudsmanden ved udformning af kritik, henstillinger og anbefalinger afgørende vægt på en grundig undersøgelse kombineret med en velunderbygget argumentation. Herved øges sandsynligheden for at myndigheden vil tilslutte sig ombudsmandens opfattelse og efterkomme en eventuel henstilling.

I praksis bliver ombudsmandens henstillinger og anbefalinger så godt som altid efterkommet af myndighederne. Det er undtagelsesvist sket at en myndighed har nægtet at efterkomme en henstilling i en klagesag. Hvis dette sker, kan ombudsmanden henstille til Civilstyrelsen at der meddeles borgeren fri proces til et sagsanlæg mod myndigheden.

Hverken i konkrete eller generelle sager eller i rapporter om inspektioner som har angået ligebehandling af handicappede, er der i ikke færdigbehandlede sager tilfælde hvor vedkommende myndighed ikke har villet efterkomme en henstilling fra ombudsmanden. Henstillinger om ophævelse eller ændring af en afgørelse er således i alle tilfælde blevet efterkommet på dette område. Det samme gælder henstillinger og anbefalinger om afhjælpning af utilfredsstillende forhold som ombudsmanden er blevet opmærksom på. Som det ses af redegørelsen ovenfor, har ombudsmanden på denne måde udvirket at myndighederne har taget initiativer til undersøgelser om og sikring af ligebehandling af handicappede.

11. *Underretning*

Denne redegørelse sendes foruden til Folketingets Retsudvalg og § 71, stk. 7-tilsynet til følgende:

Center for Ligebehandling af Handicappede
Danske Handicaporganisationer
Transportministeriet
DSB
Banedanmark
Erhvervs- og Byggestyrelsen
Kirkeministeriet
Slots- og Ejendomsstyrelsen
Statens Byggeforsknings Institut
Velfærdsministeriet
Beskæftigelsesministeriet
Arbejdsmarkedsstyrelsen
Undervisningsministeriet
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling
Ankestyrelsen

Redegørelsen optages i Folketingets Ombudsmands beretning for 2007 og offentliggøres på Folketingets Ombudsmands hjemmeside www.ombudsmanden.dk.

Hans Gammeltoft-Hansen